

Kaip sėkmingai rengti ir apginti disertaciją

Komunikacijos ir informacijos mokslų krypties doktoranto

ATMINTINĖ

Pasitikrink, ar teisingai pasirinkai

Doktorantūros studijos rengia mokslininkus, gebančius savarankiškai atlikti mokslinius tyrimus ir spręsti mokslines problemas. Mokslo daktaro laipsnis suteikiamas sėkmingai baigus studijas, parengus ir apgynus daktaro disertaciją.

Nuo ko pradėti?

Pradėk nuo studijų plano (jį reikia parengti per pirmąjį studijų mėnesį). Pasitaręs su moksliniu vadovu, sudėliok ketverių metų darbus. Pirmaisiais metais planuok egzaminus, teorinės literatūros rinkimą ir analizę disertacijos tema, antraisiais ir trečiaisiais – disertacijos dalių rengimą ir svarstymą - teorinės literatūros analizę, empirinių duomenų kaupimą ir sisteminimą, susiplanuok mokslinių tyrimų rezultatų sklaidą (renk mokslines publikacijas ir dalyvauk konferencijose), ketvirtaisiais – disertacijos svarstymą ir gynimą. Planą tvirtins fakulteto mokslini struktūrinis padalinys (nuo 2017 m. KF administracinio padalinio teisių neturintis darinys, toliau Padalinys) ir Doktorantūros komitetas. Stenkis darbus išdėstyti tolygiai, įvertink savo jėgas.

Būtų puiku, jei perskaitytumei doktorantūros studijas reglamentuojančius dokumentus.

- Vilniaus universiteto mokslo doktorantūros reglamentas (doktorantams įstojusiems nuo 2017 m.)

(https://www.vu.lt/site_files/DRS/REGLAMENTAI/VU_mokslo_doktoranturos_reglamentas.pdf)

- Vilniaus universiteto mokslo doktorantūros reglamentas (doktorantams įstojusiems nuo 2010 m.)

(https://www.vu.lt/site_files/DRS/DOKTORANTURA/VU_MOKSLO_DOKTORANT_ROS_REGLAMENTAS.pdf)

- Vilniaus universiteto doktorantūros studijų kokybės užtikrinimo tvarkos aprašas

(https://www.vu.lt/site_files/DRS/DOKTORANTURA/Vilniaus%20universiteto%20doktoranturos%20studiju%20kokybes%20uztikrinimo%20tvarkos%20aprasas.pdf)

- Doktorantūros studijų kokybės valdymas: metodinė medžiaga doktorantų vadovams ir doktorantams

(https://www.vu.lt/site_files/DRS/DOKTORANTURA/Dokt._studijas_reglamentuojantys_dokumentai/Doktoranturos%20studiju%20kokybes%20valdymas%20metodine%20medziaga%20doktorantu%20vadovams%20ir%20doktorantams.pdf)

Kas ir kada man gali padėti?

Mokslinis vadovas. Padės sudaryti studijų planą, patars rengiant mokslines publikacijas ir disertaciją (ir visais gyvenimo klausimais), pasirašys dokumentus (studijų planą, prašymus stažuotėms, akademinėms atostogoms). Jei būtina (ypač jei disertacija tarpkryptinė), doktorantas gali turėti ir konsultantą.

Padalinys. Doktoranto darbą kuruoja mokslinis fakulteto padalinys, kuriam priklauso doktoranto vadovas arba kuriam doktorantas yra priskirtas Doktorantūros komiteto sprendimu. Jis svarstys studijų planus, metines ataskaitas, disertacijos išplėstinį planą, dalis ir parengtą disertaciją, pasirinkus Universitetinės didaktikos studijų dalyką organizuos universitetinės didaktikos praktiką. Mokslininkai, dirbantys Padalinyje, teiks pastabas, rekomendacijas, patarimus dėl rengiamos mokslinės disertacijos. Padalinyje vyks kasmetinė atestacija. Padalinio sprendimai svarbūs, nes jų pagrindu Doktorantūros komitetas spręs apie studijų eigą ir sėkmę.

Doktorantūros komitetas. Tvirtins studijų planus, teiks Rektoriui tvirtinti mokslinį vadovą ir, jei reikės, konsultantą, atestuos, priims sprendimus dėl kreditų už bendruosius gebėjimus skatinančias veiklas užskaitymo, svarstys disertacijos išplėstinį planą ir visą disertacijos tekstą, priims sprendimą dėl disertacijos gynimo, tvirtins disertacijos gynimo tarybos sudėtį, priims kitus svarbius su doktorantūros studijomis susijusius sprendimus. Doktorantūros komiteto darbą organizuoja:

- pirmininkė **prof. dr. Aušra Navickienė**, tel: (8 5) 2366116, el. paštas: ausra.navickiene@kf.vu.lt

- sekretoriatas:

Kristina Gedvilaitė, tel (8 5) 236 61 09, el. paštas: kristina.gedvilaite@kf.vu.lt;

Skirmantė Granickienė, tel (8 5) 236 61 14, el. paštas: skirmante.granickiene@kf.vu.lt

Agnė Zumbričkaitė, tel (8 5) 236 61 04, el. paštas: agne.zumbrickaite@kf.vu.lt

L. e. p. Mokslo reikalų prodekanė. Kuruoja Fakulteto mokslinę veiklą ir, bendradarbiaudama su Doktorantūros komitetu, – doktorantūros studijas. Patars dėl nacionalinių doktorantų mobilumo, įsitraukimo į mokslinius tyrimus programas, konsultuos apie mokslinių rezultatų sklaidos tarptautiniuose ir nacionaliniuose mokslo leidiniuose galimybes, padės planuoti mokslinę karjerą Fakultete, spręs sudėtingas ir netipines doktorantūros studijų problemas, su kuriomis gali susidurti doktorantas:

- **doc. dr. Lijana Stundžė**, tel: (8 5) 2366019, el. paštas: lijana.stundze@kf.vu.lt

Ar bus galima keisti studijų planą ir disertacijos pavadinimą?

Taip. Esant būtinybei, galima bus keisti / tikslinti disertacijos pavadinimą, mokslinį vadovą. Dėl visos studijų eigos pirmiausia konsultuokis su vadovu, tada pakeitimus reikia patvirtinti Padalinyje ir Doktorantūros komitete. Planuok realiai, nes planą reikės vykdyti.

Kokius dalykus reikės klausyti ir atsiskaityti?

Turėsi surinkti 33 kreditus (jei pradėjai doktorantūros studijas nuo 2020 m. ne mažiau kaip 30 kreditų). Dalį jų surinksi atsiskaitęs už 1 privalomąjį ir 3 pasirenkamuosius dalykus. Privalomasis dalykas *Mokslinio tyrimo metodika* suteikia mokslininkui būtinų metodikų taikymo įgūdžių, todėl siūlomas visiems doktorantams. Pasirenkamuosius dalykus iš pateikiamo sąrašo pasirink galvodamas apie trūkstamas žinias ir reikalingas kompetencijas disertacijai rengti. Rinkdamasis skaičiuok kreditus, iš viso jų turi būti 30. Dalykų aprašuose rasi konsultantų pavardes. Konsultuokis su jais, kaip geriausiai rengtis dalyko egzaminui. Planuok papildomus 3 kreditus (jei pradėjai doktorantūros studijas nuo 2020 m. rekomenduojama iki 5 kreditų) už bendruosius gebėjimus stiprinančias veiklas (dalyvavimas vasaros mokyklose, mokymai, skirti doktorantams, dalinių studijų ir stažuočių užsienyje metu gauti kreditai, kita). Žinok, kad turi suderinti su Komitetu veiklas, už kurias planuoji gauti 3 (jei pradėjai doktorantūros studijas nuo 2020 m. rekomenduojama iki 5) papildomus kreditus.

Ar visų dalykų egzaminus reikia išlaikyti per pirmuosius pusantrų studijų metų?

Turi išlaikyti privalomojo ir pasirenkamųjų dalykų egzaminus, o atsiskaityti už bendruosius gebėjimus stiprinančias veiklas ir surinkti 3 papildomus kreditus už kitas veiklas galėsi iki trečiųjų studijų metų pabaigos.

Jei pasirinksi *Universitetinės didaktikos* dalyką, jis susidės iš dviejų dalių: *Universitetinės didaktikos teorijos* (paskaitos ir egzaminas) ir *Universitetinės didaktikos praktikos* (turėsi atlikti 96 akademinį valandų pedagoginę praktiką). Šio sudėtinio dalyko vertinimą gausi iki ketvirtųjų studijų metų pradžios. Nerimauji dėl pedagoginės praktikos? Jos metu reikės rengti ir skaityti paskaitas, vesti seminarus, recenzuoti baigiamuosius darbus, padėti organizuojant mokslines konferencijas, rengiant ir įgyvendinant mokslinius projektus, susijusius su disertacijos sritimi. Pedagoginė praktika padės praprasti darbo universitete specifiką, pasitikrinti, ar vis dar svajoji apie dėstytojo karjerą.

Kaip laikomi pasirenkamųjų dalykų egzaminai?

Kai planuosi laikyti egzaminą, pasitark su Doktorantūros komiteto sekretoriatu. Likus ne mažiau mėnesiui iki planuojamo egzamino datos, parašyk prašymą Doktorantūros komiteto pirmininkui. Fakulteto dekanas sudarys egzamino komisiją. Egzaminas gali būti laikomas raštu arba raštu ir žodžiu (turėsi parengti rašto darbą, kurio pagrindu egzamino metu vyks mokslinė diskusija).

Jeigu neišlaikiau egzamino?

Nieko baisaus. Po dviejų mėnesių egzaminą galima perlaikyti. Neišlaikius antrą kartą, skelbiama neeilinė atestacija (sprendžiama doktoranto galimybė toliau studijuoti).

Ar galiu laikinai sustabdyti studijas?

Taip. Dėl svarbių priežasčių (liga, gimdymas ir vaiko priežiūros atostogos) doktorantai gali būti išleidžiami akademinį atostogų. Kartą per visus studijų metus galėsi prašyti akademinį atostogų ir

dėl asmeninių priežasčių. Dokumentus, suderinus su moksliniu vadovu ir Doktorantūros komiteto pirmininku, reikia pateikti Doktorantūros ir rezidentūros skyriui.

Ar man priklauso atostogos?

Taip, kiekvienais studijų metais liepos – rugpjūčio mėnesiais bus suteikiamos ne trumpesnės kaip vieno mėnesio atostogos. Jos gali būti suteiktos ir kitu laiku, bet tuomet turėsi derinti atostogų laiką su vadovu.

Ar galiu dalyvauti Doktorantūros komiteto posėdžiuose?

Žinoma, ypač kai tvirtinami doktorantų studijų planai ir vykdomos atestacijos, svarstomi disertacijų išplėstiniai planai ir parengtos disertacijos.

Kokios finansinės paramos studijų metu galiu tikėtis?

Doktorantui, studijuojančiam valstybės finansuojamoje vietoje, kas mėnesį mokama stipendija. Jei Doktorantūros komitetas nuspręs, kad nevykdai studijų plano, stipendijos mokėjimas gali būti sustabdytas. Stipendijos mokėjimas bus atnaujintas, kai vėl vykdysi plano reikalavimus. Papildomą paramą dalyvauti mokslinėse stažuotėse, konferencijose ir seminaruose gali gauti iš doktoranto mobilumui skiriamų lėšų (prašymo forma). Prašymus reikia teikti Doktorantūros komiteto sekretoriatui.

Pasitark su Fakulteto administracija. Būk aktyvus ir pats ieškok kitų paramos šaltinių, pavyzdžiui, kai kurias veiklas gali paremti ir Lietuvos mokslo taryba.

Ar turėsiu galimybę išvykti į stažuotę užsienyje?

Taip, būtinai pasinaudok ERASMUS + ir kitų programų teikiamomis stažuotė (studijų ir praktikos) užsienyje galimybėmis. Sek Lietuvos mokslo tarybos finansuojamas paramos karjerai, mobilumui ir sklaidai programos, dalis jų skirtos doktorantams: <https://www.lmt.lt/lt/mokslo-finansavimas/parama-karjerai-mobilumui-ir-sklaidai/532>.

Kaip turėsiu atsiskaityti už tai, ką nuveikiau?

Pasibaigus kiekvieniems studijų metams, turėsi Padalinyje, o vėliau Doktorantūros komitete pristatyti atliktus darbus. Jie bus vertinami lyginant su studijų planu. Tik gavus teigiamą įvertinimą bus leidžiama tęsti studijas.

O jeigu manęs neatestuoja?

Pasistenk atlikti viską, ką įsipareigojai. Jeigu dėl svarbių priežasčių ko nors atlikti nepavyko, atestacija gali būti atidėta. Jeigu ir tai nepadės, bus skelbiama neeilinė atestacija, jos metu bus įvertinami atlikti darbai ir galimybės toliau tęsti studijas.

Kas skaitys mano disertacijos dalis?

Studijų plane numatyk atskirų dalių ir visos disertacijos svarstymo datas. Paprastai antraisiais studijų metais svarstomas disertacijos tyrimo teorinis pagrindimas ir tyrimo metodika, trečiaisiais – tyrimo rezultatai, ketvirtaisiais – visas disertacijos tekstas. Pirmiausia darbą skaitys vadovas, vėliau Padalinio vadovo ir Doktorantūros komiteto pirmininko paskirti recenzentai.

Kada galėsiu ginti disertaciją?

Kai rekomenduos Padalinys, pritarus Doktorantūros komitetui. Nepamiršk, kad norint ginti disertaciją, reikia ne tik parengti jos tekstą, bet ir turėti ne mažiau kaip dvi publikacijas disertacijos tema recenzuojamuose mokslo žurnaluose, kurių vienas – tarptautinis, būti savo tyrimus pristatęs ne mažiau nei dviejose tarptautinėse mokslinėse konferencijose. Kai būsi pasiruošęs pasitark su vadovu ir tuomet renk visus dokumentus, būtinus disertacijos gynimui.

Kokie reikalavimai keliami disertacijai?

Disertacija – originalus mokslinis darbas, kurio struktūra yra griežtai nustatyta. Jos apimtis turėtų būti nuo 4 iki 10 autorinių lankų. Disertacijoje turi būti apibrėžtas mokslinio tyrimo tikslas, sprendžiami uždaviniai, nurodytas mokslinio darbo naujumas, apžvelgti kitų mokslininkų tyrimai, naudoti tyrimo metodai, aptarti tyrimų rezultatai, pagrįstas jų patikimumas, santykis su kitų tyrėjų duomenimis, suformuluotos išvados. Disertaciją sudaro disertacijos tekstas, santrauka, mokslinės publikacijos disertacijos tema. Disertacija turėtų būti rengiama lietuvių arba anglų kalba, tik išskirtiniais atvejais, pritarus Doktorantūros komitetui, kita nei lietuvių ar anglų kalba.